

Reklamasjon på etablering av vegetasjon – hvem har ansvaret når en plante dør før reklamasjonsfristen?

Av Ingrid Klingberg, landskapsarkitekt MNLA, Grindaker AS

Det er alltid trist når nyplantet vegetasjon ikke etablerer seg slik den skal og kanskje også dør. Det er i tillegg et økonomisk spørsmål når vegetasjonen eventuelt skal erstattes. Byggherre har dessuten bestilt et frodig anlegg og står igjen uten det produktet han hadde forventet. Hvem har ansvaret? Er det den prosjekterende, planteleverandøren, entreprenøren, skjøtselsgartneren eller byggherre? Hva sier Norsk Standard (NS 3420-K og NS 3420-ZK) om ansvarsforhold dersom anlegget er beskrevet etter disse standardene?

Begreper

Etableringsperiode

I henhold til Norsk Standard (NS 3420-ZK) er etableringsperiode definert som periode umiddelbart etter såing eller planting og frem til planten(e) er etablert, dvs. frem til plantene har normal årlig skuddvekst og er godt forankret, samt at røttene har vokst inn i eksisterende masser på stedet slik at rotsystemet har oppnådd tilstrekkelig størrelse for effektivt opptak av vann og næring.

Etableringsskjøtsel

I henhold til Norsk Standard (NS 3420-ZK) er etableringsskjøtsel definert som skjøtsel i perioden frem til vegetasjonen er etablert. Lengden på en skjøtselsavtale i etableringsperioden varierer fra kontrakt til kontrakt.

Reklamasjon

En reklamasjon er en klage over levert vare eller tjeneste, eller over leveringen. Retten til å reklamere på mangler ved en vare eller tjeneste innen en bestemt frist følger av norsk lov (kjøpsloven, forbrukerkjøpsloven, håndverkertjenesteloven, bustadoppføringslova m.fl.).

Å reklamere innebærer at selgeren gjøres oppmerksom på at kunden mener at han ikke har fått levert varen eller tjenesten i henhold til avtale. Forutsatt at reklamasjon

er fremsatt rettidig, vil mangler som eksisterte på kjøpstidspunktet kunne gi grunnlag for å kreve utbedring, omlevering, prisavslag, erstatning eller heving.

Reklamasjonsfristen er den fristen kunden har til å klage på varen eller tjenesten til selgeren. Utgangspunktet i de ovenfor nevnte lovene, er at kunden må reklamere til selgeren «innen rimelig tid» eller «så snart råd er» etter at kunden oppdaget eller burde oppdaget mangelen. Dette er en relativ frist. I tillegg oppstiller lovene absolutte reklamasjonsfrister på 2 eller 5 år, som innebærer at et eventuelt krav ikke kan fremsettes etter utløpet av den absolutte fristen med mindre selger har opptrådt grovt uaktsomt, har påtatt seg ansvar for mangler i lengre tid f.eks. ved garanti mv.

I forhold til kjøp av planter regnes det 5 års absolutt reklamasjonsfrist, ettersom dette er noe som burde ha en varighet på mer enn 5 år. Forutsatt at den relative reklamasjonsfristen overholdes, kan reklamasjonsretten da gjøres gjeldene inntil 5 år etter overtagelse.

Garanti

Garanti er definert i markedsføringsloven § 5 e) som «enhver forpliktelse som den næringsdrivende har påtatt seg overfor forbrukeren i forbindelse med omsetning av varer, tjenester eller andre ytelser som gir forbrukeren rettigheter i tillegg til rettighetene forbrukeren ellers har».

Markedsføringsloven stiller særlige krav til garantivilkår i forbrukerforhold. Kunden har ikke krav på at det gis garanti. En eventuell garanti må avtales mellom partene. En garanti kan være gitt av produsent, importør, selger eller tjenesteyter.

Hva garantien omfatter, beror på hva som fremkommer av avtalen. Som eksempler kan nevnes prisgaranti, leveringsgaranti og garanti mot feil og mangler. Garanti mot feil og mangler gir som regel kunden rett til kostnadsfri utbedring av mangler innenfor garantitiden. Garantitiden kan variere og er angitt i garantiavtalen.

For at garantien skal ha reell betydning, må den gi kunden utvidede rettigheter.

Et godt etablert grøntanlegg er noe alle ønsker og som kan være til glede i mange år.

Foto: Damian Heinisch

Begrepsforvirring

I forhold til reklamasjon på plantemateriale så brukes mange ganger feil begreper, og ordene «reklamasjon» og «garanti» brukes om hverandre. I de fleste kontrakter er det sjelden egne garantibestemmelser knyttet til vegetasjon, men det kan forekomme. For eksempel at en entreprenør garanterer vegetasjonen mot at det gis en økonomisk kompensasjon.

Avklaring av ansvarsforhold

Norsk Standard, NS 3420, sier ikke noe direkte om ansvarsforhold, men beskriver leveransen.

Ansvarsforholdene må avklares i kontrakten. En balansert kontrakt er viktig og her kan det for eksempel benyttes juridiske kontraktstandarter fra Standard Norge. Byggherren vil ha en reklamasjonsrett dersom varer eller tjenester ikke leveres i henhold til bestilling. Bevisbyrden ligger hos byggherre.

Vegetasjon er et levende materiale og er avhengig av skjøtsel for å etablere seg og overleve. Det er ofte dette som er kilden til spørsmål og konflikt. Dersom samme entreprenør både leverer plantematerialet, utfører planting og har ansvar for skjøtelsen i etableringsperioden reduseres antall parter og det kan gjøre det noe lettere og avklare forholdet.

Ved manglende etablering eller død av plantemateriale må ansvarsforhold vurderes i forhold til hva som er årsaken til at plantematerialet dør. Når årsaksforholdet er avklart må reklamasjon fremsettes til den rette adressat, innen reklamasjonsfristen og på riktig måte. Vanlige årsaker og årsakssammenhenger til at planter dør uavhengig av hvem som har ansvar:

- manglende kvalitet på plantemateriale f.eks. rotsnurr, for hard rotskjæring, manglende rotskjæring, for dyp planting i produksjon, skadedyr etc.
- feil dreneringsforhold i plantehullet eller andre feil ved plantehullet
- uegnet vekstmedium
- (f.eks. sammensetning av vekstmedium eller forurensing)
- for dyp planting
- planting uten at emballasje/nett er tilstrekkelig fjernet
- planting på uegnet tid av året
- manglende vanning i tilknytning til planting eller umiddelbart etter planting
- utilstrekkelig vanning etter planting (1-5 år etter planting)
- manglende skjøtsel de første årene etter planting: lav næringstilstand eller manglende ugressbekjempelse
- angrep av skadegjørere
- mekaniske skader, hærverk
- naturskader (flom, ras, ekstreme værforhold etc.)
- klimaskader (solsviing, store temperatur-svingninger etc.)
- plantematerialet er uegnet for klima (for lav herdighetssone) eller voksested (sol/skygge etc.) på lokaliteten

Manglende ugressbekjempelse gir dårlig etablering av plantefelt. Foto Ingrid Klingberg

Det som mange ganger gjør det vanskelig er at det ofte kan være en primærårsak og flere følgeskader av denne. I slike tilfeller er det viktig å kartlegge primærårsaken. (F. eks kan et kraftig luseangrep være det synlige symptomet, men dette kan være en sekundær skade på grunn av mistrivsel med årsak i for eksempel forurenset jord eller for dyp planting).

Samtidig kan det noen ganger være vanskelig å peke på noen som har ansvar for skaden ettersom vegetasjon kan dø uten at noen har direkte skyld til at det skjer. Som ved for eksempel naturskader som flom. Ved hærverk kan det også være vanskelig å finne den som har skyld i skaden.

I noen tilfeller lar det seg ikke gjøre å finne årsaken til skaden. Skaden kan være kompleks og skyldes flere forhold. Det kan i tillegg være uforholdsmessig kostbart å avklare årsaksforholdene. Det forekommer også tilfeller hvor ansvar kan ligge hos flere parter. I slike situasjoner vil det ofte være hensiktsmessig å finne en minnelig løsning som alle parter kan akseptere.

Om forfatteren:

Ingrid Klingberg er utdannet landskapsarkitekt fra NLH fra 1998 og har arbeidet som landskapsarkitekt i privat firma innenfor de fleste felt innenfor landskapsarkitektur. Hun har jobbet med både overordnet planlegging og detaljplanlegging.

Ingrids hovedområde har de siste årene vært prosjektering av gravplasser og beskrivelser etter NS3420.

Ingrid er for tiden partner og prosjekterende landskapsarkitekt i landskapsarkitektfirmaet Grindaker AS.

Kilder, nyttig litteratur og nettsadresser:

Standard Norge:
<http://www.standard.no/>

For kontrakter kan følgende Norsk Standarder benyttes:

NS 8405 Norsk bygge- og anleggskontrakt
NS 8406 Forenklet norsk bygge- og anleggskontrakt
NS 8407 Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser
NS 8415 Norsk underentreprisekontrakt vedrørende utførelse av bygge- og anleggsarbeider
NS 8416 Forenklet norsk underentreprisekontrakt vedrørende utførelse av bygge- og anleggsarbeider
NS 8417 Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalunderentrepriser